

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การขอเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในเรื่องการใช้อำนาจปกครองบุตร
ในบันทึกหลังทะเบียน การหย่าในกรณีการหย่าโดยความยินยอม

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๓๐๑.๒/๑๕๐๗๐ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า นายสุพิทย์ นางแย้ม (บิดา) และนางซูพร พ่วงจาด (มารดา) ได้จดทะเบียนการหย่า เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๓๓ ณ สำนักทะเบียนอำเภอตากใบ โดยทำความตกลงเป็นบันทึกต่อนายทะเบียนว่า นางซูพร พ่วงจาด (มารดา) จะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ซึ่งเกิดระหว่างสมรสทั้งสามคน และภายหลังการจดทะเบียนการหย่าแล้ว นายสุพิทย์ นางแย้ม (บิดา) ซึ่งรับราชการอยู่กรมชลประทานได้เป็นผู้ขอเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรและเงินช่วยเหลือบุตรตลอดมา ตามข้อ ๔ วรรคสาม^๑ แห่งระเบียบการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. ๒๕๒๐ และมาตรา ๕^๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตร พ.ศ. ๒๕๒๑ ประกอบกับ มาตรา ๔^๓ แห่งพระราชกฤษฎีกายกเลิกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการ

ส่งพร้อมหนังสือที่ นร ๐๖๐๑/๐๒๕๔ ลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑ ข้อ ๔ ๒.๓ ๓.๓

ในกรณีที่คู่สมรสเพียงฝ่ายเดียวเป็นข้าราชการ หรือลูกจ้างประจำ หรือผู้ได้รับบำนาญเบี้ยหวัด ได้หย่าขาดจากกัน หรือแยกกันอยู่โดยมิได้หย่ากันตามกฎหมาย ให้คู่สมรสฝ่ายที่มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร ใช้สิทธิขอรับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรได้เพียงสำหรับบุตรที่อยู่ในอำนาจปกครอง หรืออยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของตน แล้วแต่กรณี

๒ มาตรา ๕ ข้าราชการหรือลูกจ้างประจำมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือบุตรเป็นรายเดือนสำหรับบุตรคนที่หนึ่งถึงที่สาม โดยให้ได้รับเดือนละห้าสิบบาทต่อบุตรหนึ่งคน แต่ไม่รวมถึงบุตรซึ่งเป็น

(๑) บุตรบุญธรรม

(๒) บุตรซึ่งมิได้อยู่ในอำนาจปกครองของตน

(๓) บุตรซึ่งมีอายุเกินสิบแปดปีบริบูรณ์หรือไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์แต่เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ

โดยการสมรส

(๔) บุตรซึ่งข้าราชการมีสิทธิได้รับเงินเพิ่มสำหรับบุตรคนนั้นอยู่แล้วตามระเบียบว่าด้วยการจ่ายเงินเพิ่มพิเศษสำหรับข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่ประจำอยู่ในต่างประเทศ

๓ มาตรา ๔ ข้าราชการและลูกจ้างประจำซึ่งได้รับเงินช่วยเหลือบุตรหรือมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือบุตรตามพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตร พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๒ สำหรับบุตรที่เกิดก่อนวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕ อยู่แล้วในวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ ให้ยังคงมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือบุตร

ช่วยเหลือบุตร พ.ศ. ๒๕๓๕ จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้มีการออกระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. ๒๕๓๘ ใช้บังคับแทนระเบียบการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. ๒๕๒๐ ซึ่งข้อ ๕ วรรคหก^๔ แห่งระเบียบกระทรวงการคลังฉบับใหม่นี้มิได้ให้สิทธิแก่คู่สมรสซึ่งหย่าขาดจากกันแต่มิได้เป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรที่จะเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรได้จึงเป็นเหตุให้นายสุพิทย์ นางแย้ม (บิดา) ไม่มีสิทธิเบิกเงินดังกล่าว ดังนั้น นายสุพิทย์ นางแย้ม (บิดา) และนางซูพร พ่วงจาด (มารดา) จึงได้ร้องต่อสำนักงานทะเบียนอำเภอตากใบ ขอเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในเรื่องอำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์จากมารดาเป็นของบิดา เพื่อให้บิดาใช้สิทธิเบิกเงินค่าเล่าเรียนและเงินช่วยเหลือบุตรได้

สำนักงานทะเบียนอำเภอตากใบได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อ ๓๘^๕ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ และหนังสือกรมการปกครองที่ มท. ๐๔๐๒/ว ๑๙๐ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๓๐ กำหนดห้ามมิให้นายทะเบียนรับบันทึกเพิ่มเติมหรือแก้ไขรายการต่าง ๆ ที่อาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ดังนั้น จึงได้แนะนำให้ทั้งสองไปติดต่อที่ศาลจังหวัดนราธิวาส

ต่อมาทั้งสองได้ร้องขอความช่วยเหลือต่อสำนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาส (แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว) ซึ่งสำนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาส (แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว) ได้มีหนังสือที่ อส (กท) นธ ๐๐๓๔/๒๔๓ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๒ แจ้งต่อสำนักงานทะเบียนอำเภอตากใบว่า พนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาสได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา ๑๕๒๐^๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดว่า กรณีหย่าโดยความยินยอมนั้น ให้สาม

ดังกล่าวต่อไปจนกว่าบุตรนั้นจะมีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ หรือมีอายุยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์แต่เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส หรือตายลงก่อนมีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์

“ข้อ ๕ ๑๑๑ ๑๑๑

ในกรณีที่คู่สมรสเพียงฝ่ายเดียวเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างประจำ หรือผู้ได้รับบำนาญเบี้ยหวัดได้หย่าขาดจากกันหรือแยกกันอยู่โดยมิได้หย่ากันตามกฎหมาย ให้คู่สมรสฝ่ายที่มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรใช้สิทธิขอรับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรได้เพียงสำหรับบุตรที่อยู่ในอำนาจปกครองหรืออยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของตน แล้วแต่กรณี

๑๑๑ ๑๑๑

“ข้อ ๓๘ เมื่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอบันทึกเพิ่มเติมหรือแก้ไขรายการต่าง ๆ ในทะเบียนที่ได้ลงรายการไว้แล้วให้นายทะเบียนบันทึกเพิ่มเติมในช่องบันทึกให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ร้อง เรื่องที่ขอให้บันทึก และเอกสารหลักฐาน แล้วให้ผู้ร้องและนายทะเบียนลงลายมือชื่อกำกับไว้โดยไม่ต้องแก้ไขรายการเดิม ทั้งนี้ การบันทึกเพิ่มเติมที่อาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ห้ามมิให้นายทะเบียนรับบันทึกไว้ เว้นแต่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลตามข้อ ๔๑

๖ มาตรา ๑๕๒๐ ในกรณีหย่าโดยความยินยอม ให้สามมีกริยาทำความตกลงเป็นหนังสือว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ถ้ามิได้ตกลงกันหรือตกลงกันไม่ได้ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด

ในกรณีหย่าโดยคำพิพากษาของศาล ให้ศาลซึ่งพิจารณาคดีฟ้องหย่านั้นชี้ขาดด้วยว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ในการพิจารณาชี้ขาดถ้าศาลเห็นว่ามิเหตุที่จะถอนอำนาจปกครองของคู่

ภริยาทำความตกลงเป็นหนังสือว่าฝ่ายใดเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด โดยกฎหมายมิได้กำหนดว่าหนังสือตกลงดังกล่าวจะต้องกระทำต่อนายทะเบียนหรือนายทะเบียนจะต้องเป็นพยานรู้เห็นด้วย การที่สามีภริยาทำความตกลงดังกล่าวต่อนายทะเบียนจึงมีผลเพียงแต่ให้นายทะเบียนรับทราบข้อตกลงเพื่อเป็นพยานเท่านั้น ความตกลงระหว่างสามีภริยาดังกล่าวเป็นความตกลงทางแพ่งและเป็นสิทธิเฉพาะตัวของสามีและภริยา ซึ่งภายหลังทำความตกลงกันแล้วจะทำความตกลงใหม่เปลี่ยนแปลงอย่างใดก็ได้ หากไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และคู่กรณีทั้งสองฝ่ายยินยอม แต่ต้องทำเป็นหนังสือโดยมีต้องอาศัยอำนาจศาลสั่งแต่อย่างใด ดังนั้น จึงขอให้สำนักทะเบียนอำเภอตากใบจัดทำบันทึกข้อตกลงฉบับใหม่ให้เป็นไปตามความประสงค์ของทั้งสองด้วย

เมื่อสำนักทะเบียนอำเภอตากใบได้รับหนังสือดังกล่าวแล้ว เห็นว่าข้อพิจารณาของสำนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาส (แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว) ไม่ตรงกับระเบียบกระทรวงมหาดไทยและหนังสือกรมการปกครอง จึงได้ขอหารือไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดตามหนังสือ ที่ นธ ๐๖๑๘/๑๕๑๕ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๒ และผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาสก็ได้มีหนังสือที่ นธ ๐๐๑๘.๑/๑๑๕๘๒ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๒ ขอหารือปัญหาดังกล่าวไปยังกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยต่อไป

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีที่คู่สมรสได้ตกลงหย่าขาดจากกัน โดยความยินยอมและได้ทำความตกลงเป็นหนังสือว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ตามนัยมาตรา ๑๕๒๐^๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้วนั้น กรณีนี้อำนาจปกครองบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะจะอยู่กับบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งตามที่ได้ตกลงกันไว้ตามนัยมาตรา ๑๕๖๖ (๖) ซึ่งต่อมาภายหลังหากบิดามารดาประสงค์จะเปลี่ยนแปลงผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรโดยการทำความตกลงกันเป็นหนังสือนั้นไม่อาจกระทำได้ เนื่องจากไม่มีข้อกำหนดใดกำหนดให้บิดามารดาสามารถทำความตกลงกันใหม่เพื่อเปลี่ยนแปลงอำนาจปกครองบุตรได้ แต่อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒๑ ได้บัญญัติทางแก้ไขกรณีดังกล่าวไว้โดยการอาศัยอำนาจศาล ซึ่งศาลมีอำนาจสั่งเปลี่ยนตัวผู้ใช้อำนาจปกครองได้โดยศาลจะคำนึงถึงความผาสุกและประโยชน์ของบุตรเป็นสำคัญ ดังนั้น นายทะเบียนอำเภอตากใบจึงไม่สามารถดำเนินการบันทึกเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในบันทึกหลังทะเบียนการหย่าตามข้อ ๓๘ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัวพ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้ร้องโดยทันทีได้ เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งให้เปลี่ยนแปลงผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะเสียก่อน

ดังนั้น เมื่อข้อหารือของจังหวัดนราธิวาสดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการตีความตามมาตรา ๑๕๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และอัยการจังหวัดนราธิวาส(แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว) ได้มีความเห็นต่อข้อหารือดังกล่าวแตกต่างจาก

สมรสนั้นได้ตามมาตรา ๑๕๘๒ ศาลจะถอนอำนาจปกครองของคู่สมรสและสั่งให้บุคคลภายนอกเป็นผู้ปกครองก็ได้ ทั้งนี้ให้ศาลคำนึงถึงความผาสุกและประโยชน์ของบุตรนั้นเป็นสำคัญ

^๓ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖, ข้างต้น

ความเห็นของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทยจึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นว่า กรณีสามภริยาหาโดยความยินยอมและได้ทำความตกลงเป็นหนังสือว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใดตามนัยมาตรา ๑๕๒๐ แล้วนั้น ต่อมาภายหลังจะทำความตกลงใหม่เพื่อเปลี่ยนแปลงอำนาจปกครองบุตรซึ่งคู่กรณีทั้งสองฝ่ายตกลงยินยอมโดยมิต้องอาศัยอำนาจศาล แต่ทำเป็นหนังสือแสดงความตกลงยินยอมจะกระทำได้หรือไม่ ถ้ากระทำได้จะมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอำนาจปกครองบุตรซึ่งไม่บรรลุนิติภาวะตามที่ได้ตกลงกันใหม่หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาข้อหาหรือของกระทรวงมหาดไทย โดยรับฟังคำชี้แจงเพิ่มเติมจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) ผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า สิทธิในการขอเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรตามข้อ ๕^๔ แห่งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน และตามข้อ ๔ วรรคสาม^๕ แห่งระเบียบการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. ๒๕๒๐ ซึ่งได้ถูกยกเลิกไปแล้วต่างก็มีหลักการเช่นเดียวกัน คือ ในกรณีที่หย่าขาดจากกัน บิดาหรือมารดาซึ่งเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างประจำที่บุตรอยู่ในอำนาจปกครองของตนเท่านั้นจึงจะมีสิทธิเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรได้ ส่วนสิทธิในการขอเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตร นั้น แม้ว่าจะได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตร พ.ศ. ๒๕๓๕ ขึ้นใช้บังคับแทนพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตร พ.ศ. ๒๕๒๑ แต่มาตรา ๔ แห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวก็ยังคงกำหนดให้ข้าราชการและลูกจ้างประจำซึ่งได้รับเงินช่วยเหลือบุตรยังคงมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือบุตรสำหรับบุตรที่เกิดก่อนวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๕ เช่นเดียวกับที่เคยได้รับตามพระราชกฤษฎีกาฉบับเดิม ดังนั้น หากข้อเท็จจริงปรากฏว่านายสุพิทย์ นางแย้ม (บิดา) ซึ่งรับราชการอยู่ที่กรมชลประทานยังเป็นผู้มีอำนาจปกครองบุตรอยู่ ก็ย่อมมีสิทธิที่จะเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรและเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตรได้ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้ว กรมบัญชีกลางจะดำเนินการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการดังกล่าวให้แก่ผู้ขอเบิกเงินสวัสดิการตามที่หน่วยงานต้นสังกัดเสนอมา โดยกรมบัญชีกลางจะถือว่าผู้ขอเบิกเงินสวัสดิการผู้นั้นเป็นผู้มีสิทธิเบิกเงินสวัสดิการดังกล่าวตามที่หน่วยงานต้นสังกัดรับรองมาโดยถูกต้องตามกฎหมายแล้ว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาข้อหาหรือของกระทรวงมหาดไทยแล้วข้อเท็จจริงปรากฏจากข้อ ๒ ของข้อตกลงในบันทึกหลังทะเลียนการหย่าว่า

“๒. คู่หย่าได้จดทะเบียนสมรส และอยู่กินฉันสามี-ภรรยาจนมาประมาณ ๑๐ ปี โดยมีบุตรจำนวน ๓ คน คือ ด.ญ. กันยารัตน์ นางแย้ม, ด.ญ. พิจิตรา นางแย้ม, ด.ญ. กิ่งกาญจน์ นางแย้ม ฝ่ายชายจะจ่ายค่าเลี้ยงดูให้ครึ่งหนึ่งของเงินเดือนทุก ๆ เดือนจนกว่าบุตรจะบรรลุนิติ

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

ภาวะ โดยบุตรอยู่ในความดูแลของฝ่ายหญิง”

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาความว่า “โดยบุตรอยู่ในความดูแลของฝ่ายหญิง” แล้วมีความเห็นว่า ข้อตกลงดังกล่าวมิได้มีข้อความโดยชัดแจ้งว่าทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันให้มารดาเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรจึงยังไม่อาจถือได้ว่าบิดามารดาได้ทำความตกลงกันให้ฝ่ายใดเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรแต่ผู้เดียวตามมาตรา ๑๕๒๐ วรรคหนึ่ง^{๑๐} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่อย่างใด ดังนั้น บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะทั้งสามคนจึงยังคงอยู่ใต้อำนาจปกครองของทั้งบิดาและมารดาตลอดมาตามมาตรา ๑๕๖๖ วรรคหนึ่ง^{๑๑} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์^{๑๒} ด้วยเหตุผลดังกล่าว นายสุพิทย์ นางแย้ม (บิดา) จึงยังคงยังมีอำนาจปกครองบุตรทั้งสามคนร่วมกับนางซูพร พ่วงจาด (มารดา) และนายสุพิทย์ฯ ย่อมมีสิทธิที่จะขอรับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรตามข้อ ๕ วรรคหก^{๑๓} แห่งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. ๒๕๓๘ และเงินช่วยเหลือบุตรตามมาตรา ๕^{๑๔} แห่งพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับ

การช่วยเหลือบุตร พ.ศ. ๒๕๒๑ ประกอบกับมาตรา ๕^{๑๕} แห่งพระราชกฤษฎีกายกเลิกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตร พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ ทั้งนี้ โดยไม่มีความจำเป็นต้องขอเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในบันทึกหลังทะเบียนการหย่าแต่อย่างใด เว้นแต่ต่อมาภายหลังหากบิดามารดาประสงค์จะให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรแต่เพียงผู้เดียวยกย่อมกระทำได้ แต่จะต้องให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๒๐ วรรค

^{๑๐} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖, ข้างต้น

^{๑๑} มาตรา ๑๕๖๖ บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะต้องอยู่ใต้อำนาจปกครองของบิดามารดา
อำนาจปกครองอยู่กับบิดาหรือมารดาในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) มารดาหรือบิดาตาย

(๒) ไม่แน่นอนว่ามารดาหรือบิดามีชีวิตอยู่หรือตาย

(๓) มารดาหรือบิดาถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

(๔) มารดาหรือบิดาต้องเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลเพราะจิตฟั่นเฟือน

(๕) ศาลสั่งให้อำนาจปกครองอยู่กับบิดาหรือมารดา

(๖) บิดาและมารดาตกลงกันตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้ตกลงกันได้

^{๑๒} เทียบตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๔๘/๒๕๓๑ เมื่อผู้ตายหย่ากับผู้คัดค้านได้ตกลงกันให้ผู้เยาว์ซึ่งเป็นบุตรอยู่ในความอุปการะของผู้ตายตามบันทึกหลังทะเบียนการหย่า ข้อตกลงนี้เป็นแต่เพียงการกำหนดภาระหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ระหว่างผู้ตายกับผู้คัดค้านตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๒๒ มิใช่ข้อตกลงในเรื่องอำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ตามมาตรา ๑๕๒๐ อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ภายหลังการหย่ายังอยู่กับผู้ตายและผู้คัดค้านซึ่งเป็นบิดา มารดา เมื่อบิดาตายอำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ย่อมตกอยู่แก่ มารดาตามมาตรา ๑๕๖๖ ผู้คัดค้านจึงเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์และมีอำนาจยื่นคำร้องคัดค้านการขอตั้งผู้จัดการมรดกแทนผู้เยาว์ได้

^{๑๓} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^{๑๔} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^{๑๕} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

หนึ่ง^{๑๖} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะกรณีนี้บิดามารดาไม่อาจที่จะทำความตกลง
กันเองเพื่อบันทึกไว้ในบันทึกหลังทะเบียนการหย่าได้อีกแล้ว เนื่องจากมิใช่เป็นการทำความตกลง
ของสามีภริยาในขณะจดทะเบียนการหย่า

(ลงชื่อ) ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์
(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

^{๑๖} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖, ข้างต้น